

לפני אידיהן פרק ראשון עבודה זרה

יו.

עין משפט
נר מצוה

פא א (מ"י) פ"א מהל' אסור בזה הל' כן טו"ע י"ד מ"י ק"י ספיף :א
ב (מ"י) שם הל' ו טו"ע י"ד מ"י ק"י ספיף :א
פב א (מ"י) פ"ב מהל' עבודת כוכבים הל' ה :

רבינו הגנאל

ואסיק' מפני שאמר לפניו יעקב איש כפר סכניא (נחמין) נח ד' תיבות) אתנן זונה ומחירי כלב אסורין לקרבן אבל לעשות מהן בית הכסא לבתן גדול שרי. ממקום טענות באו ולמקום טענות חזרו דבר זה בשביל שנתמיישט בעינו ונתנה ממנו ותפשו על זה ואמר עבדתי על מה שכתוב הרחק מעליה דרך זו המינות והרשות ואל תקרב אל פתח ביתה זו זונה וכמה צריך להתרחק ממפתח זונה ד' אמות: ר' פדת היה אמר לא אסרה תורה אלא גילויה שמוסר קריבה בעולם אסור שום פ"ק ארמין גזירה סחור סחור לכרמא לא תקרב: לעלוקה שתי בנות כל המינות והרשות כל באיה לא ישובון כל באי מינות לא ישובון ואם ישובו לא יישבו אורחות חיים: למימרא דכל הדר מינות מיית ואסיק' הני מילי ממינות אבל עוברי עבירה כגון הוריא דאתאי קמיה דרב חסדיא ואמרה קמיה בנה קטן מבנה גדול כלומר בא עליה בנה הגדול ונתכבדה ממנו וילדה בנה קטן וכיוצא שבו עוברי עבירה אם ישובו שתי: למימרא דהחורין מן העבירות יחיה והוי אלפזו בן דורדיא הניח אלה זונה בעולם כ"י בשבת הרגל דבר שמו מתקבל בתשובה כ"י והיה גיטא ונתון ברעוהו אתחנן לשמים רחמים עליהם שכתוב כן וכן כולם עד אין הרבה תלוי אלא בתשובה בכביה עד שיצאה נשמתו ראשו בין ברכיו וגעה בכביה עד שיצאה נשמתו יצתה בת קול ואמרה ר' אלעזר בן דורדיא מוזמן לחיי העולם הזה וכן רבי ואמר יש קנה עולמו בשבת אחת כגון זה ולא דיו שנחלו ונתנויה אלא שקראוהו רבי מן השמים. והא אלעזר זה בעבירה היה דביק וכיון דהדר ביה מית. ופיק' התם כיון דהוא אידיק בעבירה טיבא כי מינות דמי: ר' חנינא ור' יונתן הוו אולי לאורחא מטו לפרשת דרכים הוא פצי לבית עבודת כוכבים וחזא לבי זונת אמרו גיזיל

ויעקב איש כפר סכניא שמו. ז"ל דלין זה יעקב מינאה דפרק אין מעמדיו (לקמן דף כח). דרמא סמא לרבי אבהו דודאי אמתו יעקב * לא הארץ ימיס כ"כ אלא נראה דהוא שצא לפראות את בן דמא (לקמן ס:). אצל יעקב מינאה דרבי אבהו יכול להיות שהוא אותו דפרק כ"סוי הדס (מולין דף פד). גזי רבא * : **מהו לעשות בית הכסא רב**. נראה דלאו מדאורייתא קא צעי דפשיטא דשרי דהא אפילו ריקועים דצית קדשי הקדשים הוה שרי אי לאו ריבויא דקרא דפרק כל הללמיס (לקמן דף מ:). אצל מידי דהר הצית פשיטא דשרי דהא אפ"י פרה אימעטוטא פרק כל הללמיס מקרא דצית ה' פרט לפרה שאינה צאה לצית: **הרחק מעליה דרך כל מינות**. והא דלאמרי' דפרק כל כדזי (שם דף קנז). דכמה אמוראי הוו אזלי לבי אצדין זהו להמוכח עמס * ולא היה מקום מינות ממש אלא מקום ויכוח ומתקצנים שם חכמי עובדי כוכבים וגושפין ונחמין דצית ומאן דלא הוה אילי היינו מיראה שלא יתקרב וכן משמע דלאמר * רב נחמן אלא מינייהו ומסתפינא מינייהו ודלא כפ"ה * שפירש בסמוך שהוא מקום עבודת כוכבים: **ופליגא דרבי פדת**. ור"מ ומאי פליגא דלמא לעולם אמרו רב חסדא ור' פדת שמו המורה אינו אסור אלא קריבה של גלוי עריות אצל מגזירת חכמים כריך להרחיק ד' אמות וה"ק קשיא פ"ק דשבת (דף יג). על הסיח דאמר ואת אשת רעהו לא טמא ולא אשה נדה לא קרב מה אשת רעהו הוא צנגדו והיא צנגדה אסור אף נדה כן ועלה קאמר ופליגא דר' פדת דל"ר פדת לא אסרה תורה אלא קריבה של גלוי עריות צנגד ומאי קאמר וכי צא ר' פדת לומר דאשתו נדה הוא צנגדו והיא צנגדה שרי והלא שנינו צנגדה (שם דף יא). לא יאכלו הוצ עס הוצה מפני הרגל עזירה לכך נראה לר"י דה"ק הכא והתם דמה שאנו דורשים מלשון קריבה הכא ארבע אמות והתם הוא צנגדו כ"י פליגא דר' פדת דל"ר פדת אין קבלה אלא גלוי עריות ממש ואפילו אסמכתא לעשות הרמקא ד' אמות אין ללמוד ממנה: **ופליגא דרבי ארידיה**. ומה שהיה מיקל לעלמו היינו משום דדמיין עליה כי כשורא כדלאמרי' צריש פ"צ דכמוצות (דף מ). **לעלוקה**. לפי הפשט היינו גיהנם וכן יסד הפייט צולת של תנוכה יקדו צהצחי עלק ור"מ הקשה דפ"צ דעירוינן (דף יט). ושם ד"ה והאיכא) דחשיב שמות גיהנם לא קחשיב האי לכך נראה לו (א) דשם חסם הוא כמו (משלי ז) לאימחל (ושם (ב) למואל אצל אין לומר שהוא משמות שלמה כמו אגור וקהלת דצמדלש על ג' דברים קחשיב אימחל צהדיהו: **עד** שמינות מבקשים ע"ד רחמים. לא השינו לו כן אלא היה אומר צלצו שכן יוכלו להשיב א"י שר של הרים היה משיב כן * : גיזיל

הנהאך ועליו נתפסת אמר לו עקיבא הוכרתני פעם אחת הייתי מהלך בשוק העליון של ציפורי ומצאתי * אחד ויעקב איש כפר סכניא שמו אמר לי כתוב בתורתכם * לא תביא אתנן זונה [וגו'] מהו לעשות הימנו בהכ"ס לכ"ג ולא אמרתי לו כלום אמר לי כך * לימדני * [כי] מאתנן זונה קבצה ועד אתנן זונה ישובו ממקום הטנופת באו למקום הטנופת ילכו והנאני הדבר על ידי זה נתפסתי למינות ועברתי על מה שכתוב בתורה * הרחק מעליה דרך זו מינות ואל תקרב אל פתח ביתה זו מינות ואיכא דאמרי הרחק מעליה דרך זו מינות והרשות ואל תקרב אל פתח ביתה זו זונה וכמה אמר רב חסדא * ארבע אמות ורבנן [האי] מאתנן זונה מאי דרשי ביה כדרב חסדא דאמר רב חסדא כל זונה שנושכרת לבסוף היא שוכרת שנאמר * ובתתך אתנן ואתנן לא נתן לך [ותהי להפך] ופליגא דרבי פדת דא"ר פדת * לא אסרה תורה אלא קריבה של גלוי עריות בלבד שנא' * איש איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו לגלות ערוה * עולא כי הוה אתי מבי רב הוה מנשק להו לאחתיה אבי ידיהו ואמרי לה אבי חדייהו ופליגא דרבי ארידיה דאמר עולא * קריבה בעלמא אסור משום * לך לך אמרין גזירה סחור סחור לכרמא לא תקרב * לעלוקה שתי בנות הב מאי הב אמר מר עוקבא [קול] שתי בנות שצועקות מגיהנם ואומרות בעוה"ז הבא הבא ומאן נינהו מינות והרשות איכא דאמרי אמר רב חסדא אמר מר עוקבא קול גיהנם צועקת ואומרת הביאו לי שתי בנות שצועקות בעולם הזה הבא הבא * כל באיה לא ישובון ולא ישיגו אורחות חיים וכי מאחר שלא שבו היכן ישיגו ה"ק ואם ישובו * לא ישיגו אורחות חיים למימרא דכל הפורש ממינות מיית והא היא דאתאי לקמיה דרב חסדא ואמרה ליה קלה שבקלות עשתה בנה הקטן מבנה הגדול ואמר לה רב חסדא מרחו לה בוודתא ולא מתה מדקאמרה קלה שבקלות עשתה מכלל דמינות [נמו] הויא בה ההוא דלא הדרא בה שפיר ומש"ה לא מתה איכא דאמרי ממינות אין מעבירה לא והא היא דאתאי קמיה דרב חסדא וא"ל [ר"ח זווידא] ומתה מדקאמרה קלה שבקלות מכלל דמינות נמי הויא בה ומעבירה לא והתניא אמרו עליו על ר"א בן דורדיא שלא הניח זונה אחת בעולם שלא בא עליה פעם אחת שמע שיש זונה אחת בכרכי הים והיתה נוטלת כים דינרין בשכרה נטל כים דינרין והלך ועבר עליה שבעה נהרות בשעת הרגל דבר הפיחה אמרה כשם שהפיחה זו אינה חוזרת למקומה כך אלעזר בן דורדיא אין מקבלין אותו בתשובה הלך וישב בין שני הרים וגבעות אמר עליהם ובעות בקשו עלי רחמים אמרו לו עד שאנו מבקשים עליך נבקש עלי עצמנו שנאמר * כי ההרים ימושו והגבעות תמוטינה אמר שמים וארץ בקשו עלי רחמים אמרו עד שאנו מבקשים עליך נבקש עלי עצמנו שנאמר * כי שמים כעשו נמלחו והארץ כבגד תבלה אמר חמה ולבנה בקשו עלי רחמים אמרו לו עד שאנו מבקשים עליך נבקש עלי עצמנו שנאמר * וחפרה הלכנה ובושה החמה אמר כוכבים ומזלות בקשו עלי רחמים אמרו לו עד שאנו מבקשים עליך נבקש עלי עצמנו שנאמר * ונומקו כל צבא השמים אמר אין הדבר תלוי אלא בי הגיהן ראשו בין ברכיו וגעה בכביה עד שיצתה נשמתו יצתה בת קול ואמרה ר"א בן דורדיא מוזמן לחיי העולם הבא [והא הכא בעבירה הוה ומית] התם נמי כיון דאביק בה טובא כמינות דמאי * ככה רבי ואמר יש קונה עולמו בכמה שנים ויש קונה עולמו בשעה אחת ואמר רבי לא דיין לבעלי תשובה שמקבלין אותן אלא שקורין אותן רבי ר' חנינא ור' יונתן הוו קאזלי באורחא מטו להנהו תרי שבילי כוכבים וחד פצי אפיתחא דבי זונת אמר ליה חד לחבריה גיזיל אפיתחא דעבודת כוכבים דנכים

(א) [בס"פ]: אחד מתלמידי ישי הנורא, (ב) [בס"פ]: למדתי ישי מנורא, (ג) [בס"פ]: וצדק (ד) [בס"פ]: [ולקמן נמ: ושי"ל], (ה) [בס"פ]: [ולקמן נמ: וימא ב.א.], (ו) [בס"פ]: [ולקמן נמ: לעבודת כוכבים, ט] ס"י, (ז) [בס"פ]: [רעט, ט] ונ"י מוספות מגילה כ. ד"ה אמר יעקב וכו', (ח) [בס"פ]: נוסף: [לפסול מקום אלה], (ט) [בס"פ]: [ולקמן ע"כ ד"ה גמיר, ט] ונ"י מוס' מולין ז. ד"ה אמר,

תורה אור השלם

1. לא תביא אתנן זונה ומחירי כלב בית ה' אלקיך לכל גזר פי חושבתי * אלקיך כג ע"ש שניהם: דברים כג ט' וכל פסיליה: ויחזקו אתנניה ישרוף באש וכל עצביה אשים שמקה פי מאתנן זונה קבצה ועד אתנן זונה ישובו. מיכה א ד
3. הרחק מעליה דרך ואל תקרב אל פתח ביתה: משלי ה ח
4. ויהי קר תהפך מן השמים בתנועתך ואחריך לא זונה ובתתך אתנן ואתנן לא נתן לך ותהי להפך: יחזקאל טו לד
5. איש איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו לגלות ערוה אני: ויקרא י"ד
6. לעלוקה שתי בנות הב הב שלוש ויהא לא תשבענה ארבע לא אמרו הוין משלי ט טו
7. כל באיה לא ישובון ולא ישיגו אורחות חיים: משלי ב ט
8. כי הריקים ימושו והגבעות תמוטינה וחסדי מאתק לא ימוש אמת שלומי לא תמות אמר מר עוקבא: ישיגו נ"י
9. שאו לשמים עיניכם והביטו אל הארץ מתחת בי שמים פעשן נמלחו והארץ כבגד תבלה וישביה כמו כן ימותון וישעוהי לעולם תהיה וצדקתי לא תחת: ישיגו נ"י
10. ותפרה הלכנה ובושה החמה בן מלך * צבאות בחר ציון וברישלם ונגד יקויו כבוד: ישיגו נ"י
11. ונמקו כל צבא השמים ונגלו כספר השמים וכל צבאם יבול כבבל עלה מגפן וכבגבל מתאנף: ישיגו נ"י

הגהות הב"ח

(א) דשם חסם הוא, כ"ה וכו' דמוקן ליה כ"ה צהינס היט משום דמיני צמריה שאל ועלר חסם מוספין ר"פ עושין פול דף ט' גמ"ה והאיכא תפסה:

מוסף רש"י

קריבה של גלוי עריות. משמע ממש (שבת ז.א).